3. FARMACEUTA

Apteki w XIX wieku pełniły niezwykle ważną rolę w życiu galicyjskiej społeczności. Były miejscami pracy osób ambitnych, wszechstronnie wykształconych, wizjonerów, którzy pragnęli zmieniać świat na lepsze. Między innymi dlatego lwowscy aptekarze byli pionierami światowego przemysłu naftowego.

DLACZEGO W POŁOWIE XIX WIEKU?

W pierwszej połowie XIX wieku uczeni w Galicji prowadzili eksperymenty z ropą naftową. Wśród nich był Polak **Filip Walter**. Z jego odkryć z zakresu destylacji korzystał Łukasiewicz.

DLACZEGO WE LWOWIE?

Lwów był stolicą Galicji, najbogatszym i największym miastem regionu, do którego ściągali najzdolniejsi badacze i wynalazcy. Tutejsze apteki były najlepiej wyposażone w sprzęt umożliwiający pracę nad destylacją ropy.

DLACZEGO W APTECE?

APTEKARZE:

- posiadali przekrojową wiedzę chemiczną, fizyczną i geologiczną;
- dysponowali nowoczesnymi laboratoriami do produkcji leków, które mogły posłużyć do destylacji ropy;
- poszukiwali nowinek - produktów i sposobów, które mogą pomóc ludzkości;
- pracowali w renomowanych farmacjach, w których nie było trudno o klientów.

PO CO DESTYLOWAĆ ROPĘ?

Oleum petrae album czyli **olej skalny** był drogim aptecznym specyfikiem sprowadzanym aż z Włoch. Młodzi farmaceuci liczyli na samodzielną produkcję tego leku z ropy naftowej, która wypływała na powierzchnię w różnych miejscach Galicji. Eksperymenty z ropą miały pierwotnie służyć medycynie!

112 kg - tyle ropy zakupili do swoich prac z Drohobycza. To pierwsza hurtowa transakcja ropy naftowej.

Łukasiewicz i Zeh zastosowali **DESTYLACJĘ FRAKCJONOWANĄ**. To metoda obróbki ropy naftowej, która pozwala uzyskać z niej te właściwości, których potrzebujemy (np. mazie i smary powinny być gęste, a paliwo ciekłe i łatwopalne).

1852 POZYSKALI NAFTĘ Z ROPY

Niestety ich produkt apteczny nie sprzedawał się zbyt dobrze.

JAK POWSTAŁA LAMPA?

Zaradny Ignacy wpadł na pomysł, by wykorzystać wynalazek frakcjonowanej destylacji i produkować naftę służącą do oświetlania wnętrz. Brakowało tylko lampy, która działałaby na naftę. Szybko nawiązał kontakt z uzdolnionym i doświadczonym blacharzem Adamem Bratkowskim. Razem wypracowali słynny model lampy naftowej. Ignacy wniósł pomysł i wiedzę o surowcu palnym, Adam doświadczenie blacharza i twórcy lamp.

PIERWSZY KLIENT: Szpital Pijarów we Lwowie
PRZEDMIOT ZAMÓWIENIA: 500 kg nafty i lampy

ZASTOSOWANIE: **31 lipca 1853** lekarze przeprowadzili w tym szpitalu pierwszą nocną operację przy świetle lamp naftowych. Wynalazek Łukasiewicza uratował życie człowiekowi!

JAKI EFEKT WSPÓŁPRACY?

Wynalazcy postanowili zostać przedsiębiorcami. Zawiązali najprawdopodobniej pierwszą na świecie spółkę naftową: Łukasiewicz-Zeh-Mikolasch, do której każdy wniósł 800 złotych reńskich kapitału.

Z czasem lampy naftowe zaczęły oświetlać gmachy publiczne, dworce kolejowe, koszary wojskowe oraz ulice.

1854 Ignacy Łukasiewicz został właścicielem własnej apteki w Gorlicach, w których zapala PIERWSZĄ NA ŚWIECIE ULICZNĄ LAMPĘ NAFTOWĄ.

DLACZEGO ONI?

W jednej z najsłynniejszych aptek w całych Austro-Węgrzech pracę znalazło dwóch utalentowanych farmaceutów - Łukasiewicz i Zeh. Jej właścicielem był Piotr Mikolasch.

IGNACY ŁUKASIEWICZ 1822-1882

1. **1822** - rodzi się w Zadusznikach
2. **1833** - zaczyna naukę w gimnazjum w Rzeszowie
3. **1836** - zaczyna praktykę w aptece w Łańcucie
4. **1840** - zdaje egzamin na pomocnika aptekarza
5. **1841** - obejmuje posadę asystenta aptekarskiego w rzeszowskiej aptece „Pod Czarnym Orłem"
6. **1846** - zostaje aresztowany w Rzeszowie
7. **1847** - zostaje przeniesiony do więzienia w budynku karmelitów we Lwowie
8. **1848** - zostaje przyjęty jako pomocnik aptekarza „Pod Złotą Gwiazdą"
9. **1850** - rozpoczyna studia farmaceutyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim
10. **1852** - broni pracę dyplomową na uniwersytecie w Wiedniu i wraca do pracy „Pod Złotą Gwiazdą" we Lwowie

DLACZEGO W GALICJI?

Na terenie Galicji znajdowały się pokłady ropy naftowej, która od wieków intrygowała mieszkańców. Szczególnie bogate w złoża były okolice Kołomyi, Drohobycza, Borysławia, Jasła i Gorlic. Tereny te znajdują się obecnie w granicach Ukrainy (obw. iwanofrankiwski i lwowski) oraz Polski (woj. podkarpackie i małopolskie).

JAN ZEH 1817-1897

Syn aptekarza. Urodził się w Łańcucie, zaś praktykę aptekarską odbył w Samborze, gdzie zetknął się z ropą naftową. Po ukończeniu studiów w Wiedniu znalazł pracę w aptece „Pod Złotą Gwiazdą" we Lwowie.

ADAM BRATKOWSKI

Słynny lwowski blacharz i konstruktor ulicznych lamp.

Apteka POD ZŁOTĄ GWIAZDĄ we Lwowie
ul. Mikołaja Kopernika 1 (ulica obecnie nosi tą samą nazwę)

Projekt finansowany ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu Polonia i Polacy za Granicą 2022

Projekt „DLA NIEPODLEGŁOŚCI - kontynuacja" realizowany przez Fundację Wolność i Demokracja.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autorów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Opracowanie: Łukasz Wrona, Sebastian Wacięga
Grafika: Monika Sochacka